

เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 10/2542

ห้องสมุด
สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

Technical Paper No. 10/19

โครงการสำรวจชีวประมงและระบบนิเวศทางน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ : พันธุ์สัตว์น้ำบริเวณต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนัง
ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ปี 2542

Fisheries and Ecological survey in Pak Panang Basin :

Aquatic fauna in Headwater stream in Kao Pu - Kao Ya, National Park

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

National Institute of Coastal Aquaculture
Department of Fisheries
Ministry of Agriculture and Cooperatives

1

โครงการสำรวจชีวประมงและระบบนิเวศน์ทางน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ : พันธุ์สัตว์น้ำบริเวณต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนัง
ในเขตอุทยานแห่งชาติเขานู้ - เขาย่า ปี 2542

Fisheries and Ecological survey in Pak Panang Basin :

Aquatic Faunas in Head water stream in Kao Pu - Kao Ya , National Park

โดย

ไพโรจน์ สิริมนตาภรณ์¹   และ   เดชาวูธ เศรษฐพรค์²
Pairoj Sirimontaporn   and   Dachavoot Settapun

บทคัดย่อ

การสำรวจพันธุ์สัตว์น้ำในเขตต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนังในเขตอุทยานแห่งชาติ เขานู้ - เขาย่า บริเวณคลองวังพายุศ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส บ้านวังหอม และอ่างเก็บน้ำบ้านวังเลน พบสัตว์น้ำ จำนวน 24 ชนิด จำแนกเป็นปลา 17 ชนิด หอยน้ำจืด 5 ชนิด กุ้งน้ำจืดและปูน้ำจืดอย่างละชนิด สัตว์น้ำ ที่มีความชุกชุมมาก ได้แก่ ปลาซิวใบไม้ (*Danio regina*) ปลาจาด (*Poropuntius deauratus*) และปลาเพี้ย (*Parambassis ranga*) โดยมีความชุกชุม 21,998 - 73,887 ตัว/เฮกตาร์ และผลผลิตสัตว์น้ำมีค่า 39.28 - 79.23 กิโลกรัม/เฮกตาร์

Abstracts

Fauna survey in the Headwater stream in Kao Pu - Kao Ya National Park of Pak Panang Basin ; Klong wan Noi Puth, Hua Nam Sai, Ban Wan Hom and Ban Wan Lane. There are 24 species including 17 species of fishes, 5 species of freshwater mollusks and each species of freshwater shrimp and crab. Dominant fishes species were *Danio regina*, *Poropuntius deauratus* and *Parambassis ranga*. Abundant of fishes were 21,998 - 73,887 individul/hectar and the yield were 39.28 - 79.23 kilograms/hectar

¹ นายไพโรจน์ สิริมนตาภรณ์ นักวิชาการประมง 8 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง กรมประมง

² นายเดชาวูธ เศรษฐพรค์ นักวิชาการประมง 8 หัวหน้าเขตอุทยานแห่งชาติ เขานู้ - เขาย่า กรมป่าไม้

คำนำ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกิดจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบด้วยพระเนตรพระกรรณที่ราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ด้วยความห่วงใยยิ่ง พระองค์ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยพระราชทานแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อจัดหาน้ำจืดให้ราษฎรอันเป็นพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำในแม่น้ำปากพนัง ณ จุดห่างจากอำเภอปากพนังไปทางทิศใต้ ประมาณ 3 - 5 กิโลเมตร เพื่อป้องกันน้ำเค็มรุกล้ำและเก็บกักน้ำจืดไว้ในลำน้ำให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอุปโภค - บริโภค ทรัพยากรประมงและระบบนิเวศลุ่มน้ำย่อมได้รับผลกระทบจากอาคารบังคับน้ำ อาจทำให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากแม่น้ำปากพนังเป็นแม่น้ำสายสำคัญ กรมประมงจึงได้ดำเนินการศึกษา เรือประมงและระบบนิเวศทางน้ำของลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาแนวทางป้องกันผลกระทบต่อไป

การสำรวจชีวประมงในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ 2540 - 2544 การสำรวจชนิดพันธุ์สัตว์น้ำ โดยแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำเป็น 3 บริเวณ คือ บริเวณต้นน้ำ บริเวณแม่น้ำปากพนัง และบริเวณอำวนครศรีธรรมราช และชายฝั่งทะเล การดำเนินการในปี 2542 เป็นการสำรวจบริเวณต้นน้ำ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ

อุปกรณ์ ประกอบด้วย อวนล้อมจับ ความยาว 5 เมตร ลึก 3 เมตร ช่องตาอวน 0.5 เซนติเมตร ข่ายช่องตา 2.5 เซนติเมตร ยาว 30 เมตร ลึก 1.5 เมตร และข่ายช่องตา 3 เซนติเมตร ความยาว 100 เมตร ทำการประมง 5 ชั่วโมง (ดำเนินการโดยชาวประมง)

สถานที่เก็บตัวอย่าง มี 4 บริเวณ คือ

1. คลองวังพายพุด ตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่ 5 ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นคลองต้นน้ำในเขตเทือกเขาบรรทัด ไหลลงสู่คลองชะอวด ลำคลองมีความกว้างประมาณ 20 เมตร ลึกโดยเฉลี่ยประมาณ 1 เมตร พื้นเป็นก้อนหินและกรวดโดยทั่วไป สภาพแวดล้อมเป็นป่าไม้เบญจพรรณหนาแน่น
2. อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส มีพื้นที่ประมาณ 120 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่ 5 ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช รับน้ำจากลำห้วยน้ำใส ไหลผ่านคลองไม้เลียบลงสู่คลองชะอวด
3. บ้านวังหอม เป็นธารน้ำกว้าง ประมาณ 2 เมตร น้ำลึก 50 เซนติเมตร พื้นเป็นทรายล้วน เป็นธารน้ำติดต่อกับคลองวังพายพุด น้ำไหลลงสู่อ่างเป็นน้ำห้วยน้ำใส

4. อ่างเก็บน้ำบึงวังเลน อยู่ในเขตตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง สภาพทั่วไปเป็นอ่างเก็บน้ำ จากการสร้างฝายชลประทาน ปิดกั้นธารน้ำบนภูเขา เกิดอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก พื้นที่ประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร พื้นเป็นดินแข็ง มีซากต้นไม้ตายทับถมอยู่ทั่วไป

วิธีดำเนินการ บริเวณคลองวังพายพุด ทำการล้อมจับสัตว์น้ำด้วยอวนล้อมจับ ขนาดช่องตา 0.5 เซนติเมตร จำนวน 4 ครั้ง และล้อมจับสัตว์น้ำด้วยข่ายช่องตา 2.5 เซนติเมตร จำนวน 8 ครั้ง โดยกำหนดว่าเมื่อไม่พบสัตว์น้ำชนิดใหม่แล้วจึงหยุดทำการล้อมอวน เก็บตัวอย่างหอยและปูด้วยสวิงและมือเปล่า ทำการประเมินจำนวนตัวของหอยต่อหนึ่งตารางเมตร บริเวณบ้านวังหอม ทำการล้อมอวนช่องตา 0.5 เซนติเมตร จำนวน 6 ครั้ง ข่ายช่องตา 2.5 เซนติเมตร จำนวน 2 ครั้ง ในบริเวณที่ไม่มีซากต้นไม้ และทำการสำรวจข้อมูลจากชาวประมงที่ทำการประมงด้วยข่ายช่องตา 3.0 เซนติเมตร ความยาว 100 เมตร โดยทำการประมงจำนวน 5 ชั่วโมง บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส ทำการล้อมอวนช่องตา 0.5 เซนติเมตร จำนวน 3 ครั้ง บริเวณชายฝั่งห่างจากตัวเขื่อนประมาณ 100 เมตร

ผล

1. ชนิดสัตว์น้ำ พบสัตว์น้ำทั้งหมด 24 ชนิด จำแนกเป็นปลา 17 ชนิด หอย 5 ชนิด กุ้งน้ำจืด 1 ชนิด และปู 1 ชนิด บริเวณคลองวังพายพุด พบปลา 5 ชนิด หอย 1 ชนิด *Brotia insolita* และปูน้ำจืด 1 ชนิด *Siamthelphusa improvisa* อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส พบปลา 5 ชนิด และกุ้งน้ำจืด 1 ชนิด *Macrobrachium* sp. บ้านวังหอม พบปลา 6 ชนิด หอย 3 ชนิด *Pila ampullacea*, *Brotia costula* และ *Tarebia granifera* และปูน้ำจืด 1 ชนิด อ่างเก็บน้ำบ้านวังเลน พบปลา 10 ชนิด หอย 2 ชนิด *P. ampullacea* และ *Filopaludina martensi* (ตารางที่ 1)

2. ความชุกชุมของสัตว์น้ำและผลผลิต (Standing crop) บริเวณคลองวังพายพุด พบสัตว์น้ำที่ชุกชุมมาก ได้แก่ ปลาชีโวใบไม้ (*Danio regina*) ปลาจาด (*Poropuntius deauratus*) เป็น 42.8% และ 30.0% ของจำนวนตัวอย่างที่จับได้ ความชุกชุมเฉลี่ย 21,998 ตัว/เฮกตาร์ ผลผลิตเฉลี่ย 39.28 กิโลกรัม/เฮกตาร์ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส พบสัตว์น้ำที่ชุกชุมมากที่สุด ได้แก่ ปลาเพี้ย (*Parambassis ranga*) มีค่า 91.7% ของจำนวนตัวสัตว์น้ำที่จับได้ ความชุกชุมเฉลี่ย 71,703 ตัว/เฮกตาร์ ผลผลิต 79.23 กิโลกรัม/เฮกตาร์ บ้านวังหอม สัตว์น้ำที่มีความชุกชุมมาก ได้แก่ ชีโวใบไม้ มีความชุกชุมเฉลี่ย 73,887 ตัว/เฮกตาร์ และผลผลิต 51.3 กิโลกรัม/เฮกตาร์ อ่างเก็บน้ำวังเลน สัตว์น้ำที่มีความชุกชุมมากเป็นกลุ่มปลาตะเพียน (Cyprinid) โดยมีปลาตะเพียนน้ำตก (*Systemus binotatus*) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็น 28.0% ของจำนวนตัวสัตว์น้ำ และปลาควมซี (*Nandus nebulosus*) คิดเป็น 20.0% ของจำนวนตัวสัตว์น้ำ โดยมีผลผลิต คิดเป็น 0.8 กิโลกรัม/ข่าย 100 เมตร/ชั่วโมง

สรุปและวิจารณ์ผล

1. ชนิดสัตว์น้ำ ในการสำรวจครั้งนี้พบสัตว์น้ำจำนวนปลา 17 ชนิด เป็นชนิดที่พบได้ทั่วไปในแหล่งน้ำไหลในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มปลาที่มีความชุกชุม เช่น *Danio regina*, *Poropuntius deauratus* พบได้มากในคลองที่มีกระแสน้ำไหลแรง และน้ำใสบริเวณเขตป่าเขา ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อวิจัยของ Smith 1945 และ Rainboth 1996 สัตว์น้ำจำพวกหอย พบ 3 ชนิด ที่ชุกชุมและมีการแพร่กระจายทั่วไป คือ *Pila ampullacea*, *Filopaludina martensi* และ *Tarebia granifera* พบในแหล่งน้ำทั่วทุกภาคของไทย Brandt, 1974 ส่วนอีก 2 ชนิด คือ *Brotia insolita* และ *B. costula* มีการแพร่กระจายที่ต่างกันโดย *B. insolita* แพร่กระจายบริเวณภาคเหนือ และ *B. costula* แพร่กระจายบริเวณภาคใต้ของไทย Brandt, 1974 ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจครั้งนี้เพียงบางส่วน อาจเนื่องจากการสำรวจในปี 1974 ไม่ได้ครอบคลุมพื้นที่การสำรวจของปัจจุบัน หรือการจำแนกชนิดที่ต่างกัน ซึ่งต้องการศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

2. ความชุกชุมของสัตว์น้ำและผลผลิต การสำรวจครั้งนี้พบสัตว์น้ำชนิดที่ชุกชุมมาก ได้แก่ ปลาจิ๋วใบไม้ (*D. regina*) ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ Fowler 1939 พบปลาจิ๋วใบไม้มีจำนวนมากกว่าปลาชนิดอื่น ในบริเวณน้ำตกใจจังหวัดตรัง ขนาดยาวที่สุด 12 ซม. แต่ในครั้งนี้ พบสูงสุดที่ 9.0 ซม. ชนิดรองลงมา คือ ปลาจวด (*P. deauratus*) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ Smith 1945 ว่าเป็นปลาที่มีความชุกชุมมาก พบทั่วไปในเขตคั่นน้ำของทุกภาคของไทย พบมีความยาวสูงสุด 18.6 ซม. สำหรับการสำรวจในครั้งนี้พบสูงสุดที่ 12.2 ซม. อย่างไรก็ตามการสำรวจยังพบปลาทั้งสองชนิดที่มีขนาด 3-5 ซม. ซึ่งเป็นปลาขนาดเล็ก แสดงว่าสัตว์น้ำยังสามารถขยายแพร่พันธุ์ในแหล่งน้ำได้

สำหรับผลผลิตสัตว์น้ำในครั้งนี้มีค่าประมาณ 39.28- 79.23 กิโลกรัม/เฮกเตอร์ ซึ่งใกล้เคียงกับค่าการประเมินผลผลิตปลาก่อนการสร้างเขื่อนในแม่น้ำตาปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 78.5 กิโลกรัม/เฮกเตอร์ (สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ, 2527) ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า บริเวณคั่นน้ำของกลุ่มน้ำปากพนัง ยังคงสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการดำรงชีพของสัตว์น้ำ

กิตติกรรมประกาศ

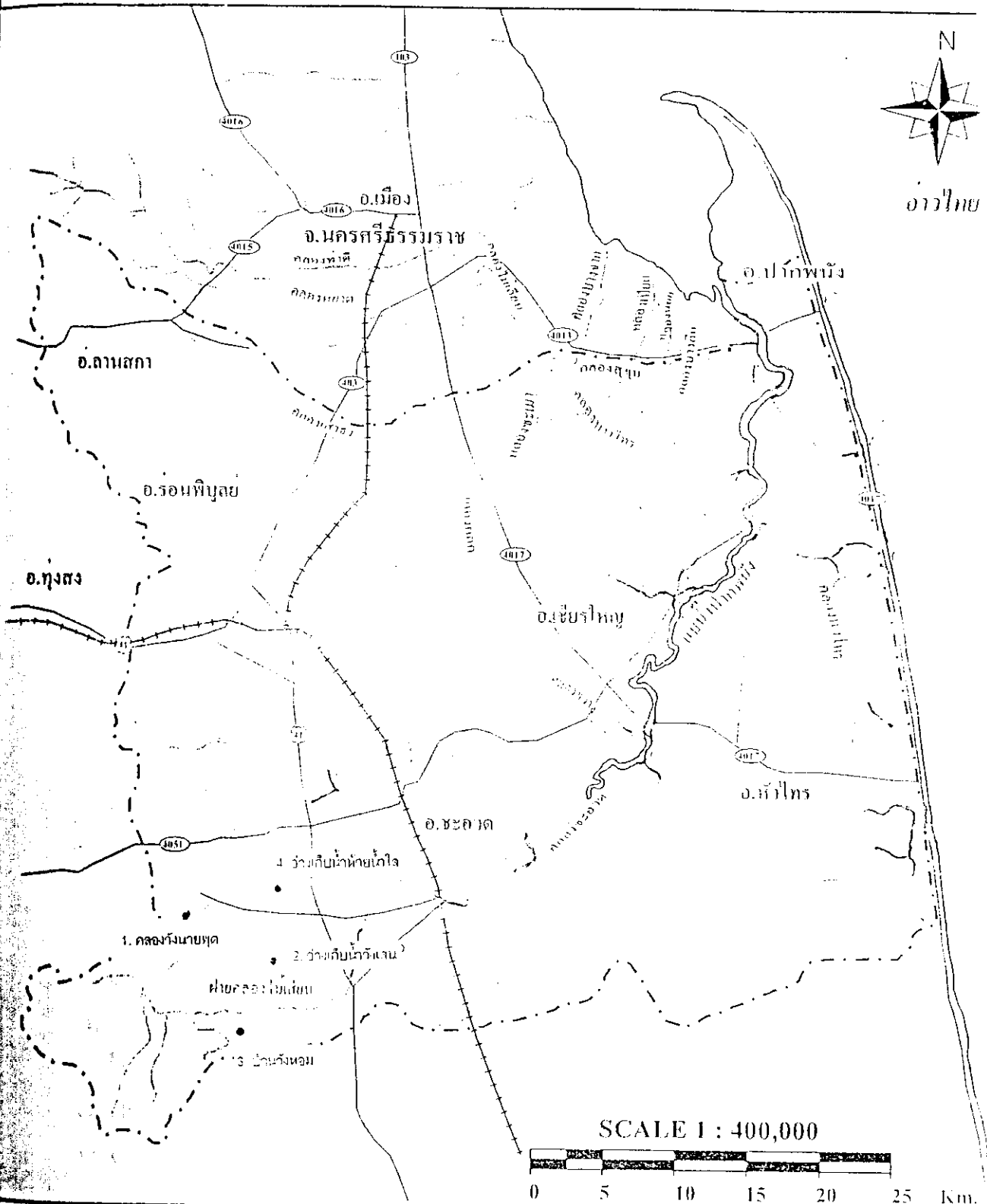
ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ นาย สุจิต ศรีทัพ และเจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์ป่าในอุทยานแห่งชาติ เขาปู่-เขาย่า ที่ได้ นำทางและร่วมเก็บตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต วิทยานนท์ จรัสธาดา กรรมสุด. และ จารุจินต์ นภิตะภักฎ 2540. ความหลากหลายชนิดของปลาน้ำจืดในประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ. 102 หน้า.
- สันตทา ดวงสวัสดิ์และทัศพล กระจ่างดารา. 2537. ความหลากหลายของชนิดและชีววิทยาบางประการของปลาในอ่างเก็บน้ำ. เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เอกสารวิชาการฉบับที่ 162 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด. 100 หน้า.
- สถาบันวิจัยประมงน้ำจืด. 2527. การสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมและการประมงในแม่น้ำตาปี. เอกสารวิชาการฉบับที่ 27 สถาบันวิจัยประมงน้ำจืดแห่งชาติ.
- Brandt, R.A.M.. 1974. The non-marine aquatic Mollusea of Thailand. Archiv Für Molluskenkunde. Arch. Moll. 105, 1-V, 1-423, 1974.
- Fowler, H.W. 1939. Zoological Results of the third de Schauensee Siamese Expedition. Part 9. Additional fishes obtained in 1956. Proc. Acad. Nat. Sci. Philadelphia, Vol. 91.
- Kotlelat, M.,A.J. Whitten, S.N. Kart:kasari and S. wirjoat modjo. 1993. Freshwater Fishes of Western Indowsia and Sulawesi. Periplus Editions. (HK.) Ltd.
- Naiyanetr, , P. 1988. Checklist of Crustacean fauna in Thailand. (Decapoda and Stomatopoda). DEPP Biodiversity series volume 5. Office of Environmental Policy and Planning.
- Rainboth, W.J.. 1996. Fishes of The Cambodian Mekony. F A O species identification field guide for fishery purposes. F A O, Rome.
- Smith, H.M. 1945. The Fresh-water Fishes of Siam, or Thailand. United States National Museum Bulletin 188. Smith sonian Institution, Washington D.C. .
-

สถานที่เก็บตัวอย่างสัตว์น้ำ

1. คลองวังนายชุด
2. อ่างเก็บน้ำวังเตน
3. บ้านวังหอม
4. อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส

สัญลักษณ์

	ขอบเขตลุ่มน้ำปากพนัง
	ถนน
	ทางรถไฟ
	แม่น้ำ

ตารางที่ 1 รายชื่อพันธุ์สัตว์น้ำและการแพร่กระจายที่พบในบริเวณต้นน้ำของกลุ่มน้ำปากพอง

	คลองวัง นายพุด	อ่างเก็บน้ำ ห้วยน้ำใส	บ้าน วังหอม	อ่าวเก็บน้ำ บ้านวังเลน
Family Cyprinidae				
1. <i>Cyclocheilichthys apogon</i> (Valenciennes, 1842) ตาแดง	-	+	-	-
2. <i>Danio regina</i> Fowler, 1934 ชิวใบไผ่	+	-	+	+
3. <i>Garra cambodgiensis</i> (Tirant, 1884) เลียหิน	-	-	-	+
4. <i>Hampala macrolepidota</i> van Hasselt, 1823 กะสุบซิด	-	-	-	+
5. <i>Mastacoleucus marginatus</i> (Valenciennes, 1842) ขี้ยอก	-	-	-	+
6. <i>Poropuntius deauratus</i> (Valenciennes, 1842) จาด	+	-	+	+
7. <i>Rasbora paviei</i> (Tirant, 1884) ชิวทวายแถบดำ	+	-	+	-
8. <i>Systemus binotatus</i> (Valenciennes, 1842) ตะเพียนน้ำตก	+	-	+	+
9. <i>Systemus lateristriga</i> (Valenciennes, 1842) อีทอง	+	-	+	+
10. <i>Systemus orphoides</i> (Valenciennes, 1842) แก้มขำ	-	-	+	-
11. <i>Systemus partipentazona</i> (Fowler, 1934) ข้างลาย	-	+	-	-
Family Belontiidae				
12. <i>Xenentodon cancila</i> (Hamilton, 1822) กะทุงแหวเมือง	-	+	-	-
Family Chandidae				
13. <i>Parambassis ranga</i> (Hamilton, 1822) เพย	-	+	-	-

	คลองวัง นายพุด	อ่างเก็บน้ำ ห้วยน้ำใส	บ้านวังหอม	อ่าวเก็บน้ำ บ้านวังเลน
Family Nandidae				
14. <i>Nandus nebulosus</i> (Gray, 1833) คุมซี	-	-	-	+
15. <i>Pristolepis fasciatus</i> (Bleeker, 1851) หมอช้างเหยียบ	-	+	-	-
Family Belontiidae				
16. <i>Trichogaster trichopterus</i> (Pallas, 1770) กระดี่หม้อ	-	-	-	+
Family Channidae				
17. <i>Channa striata</i> (Bloch, 1795) ซ่อน สัตว์น้ำจำพวกหอย	-	-	-	+
Family Ampullariidae				
18. <i>Pila ampullacea</i> (Linnaeus, 1758) หอยโข่ง	-	-	+	+
Family Thiaridae				
19. <i>Brotia costula</i> (Rafinesque, 1833) หอยน้ำตาล	-	-	+	-
20. <i>Brotia insolita</i> (Brot, 1868) หอยน้ำตาล	+	-	-	-
21. <i>Tarebia granifera</i> (Lamarck, 1822) หอยขี้นก	-	-	+	-
Family Viviparidae				
22. <i>Filopaludina martensi</i> (Frauenfeld, 1865)) หอยขม สัตว์น้ำจำพวกปู	-	-	-	+
Family Parathelphusidae				
23. <i>Siamthelphusa improvisa</i> (Lanchester, 1901) ปูลำห้วย สัตว์น้ำจำพวกกุ้ง	+	-	+	-
Family Palaemonidae				
24. <i>Macrobrachium</i> sp. กุ้งฝอย	-	+	-	-

ตารางที่ 2. บัญชีจำนวนสัตว์น้ำที่จับได้ในเขตอุทยานเขาปู่-เขาย่า

สัตว์น้ำจำพวกปลา

Family Cyprinidae

Cyclocheilichthys apogon (ตามแดง) ความยาว 5.5-7.5 ซม. จำนวน 3 ตัว จับด้วยอวนล้อม
อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Danio regina (ชีวใบไม้) ความยาว 2.0-6.0 ซม. จำนวน 175 ตัว จับด้วยอวนล้อม บ้านวังหอม
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542; ความยาว 3.0-9.0 ซม. จำนวน 25 ตัว จับด้วย
อวนล้อม คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน; ความยาว 8.3-8.9 ซม.
จำนวน 2 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 2 ซม. คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542;
ความยาว 6.8-7.9 ซม. จำนวน 2 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต
จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Garra cambodgiensis (เลียหิน) ความยาว 12.0 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม.
อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Hampala macrolepidota (กะสูบขี้ต) ความยาว 10.0-11.1 ซม. จำนวน 2 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา
3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Mastacoleucus marginatus (ขี้ยอก) ความยาว 9.5-13.0 ซม. จำนวน 3 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา
3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Poropuntius deauatus (จาด) ความยาว 5.2-12.2 ซม. จำนวน 19 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา
2 ซม. คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542; ความยาว 3.0-5.0 ซม.
จำนวน 2 ตัว จับด้วยอวนล้อม คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542;
ความยาว 10.4 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต
จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Rasbora paviei (ชีวควายแถบดำ) ความยาว 7.0 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยอวนล้อม บ้าน
วังหอม อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิ.ย. 42

Systemas binotatus (ตะเพียนน้ำตก) ความยาว 8.1-9.5 ซม. จำนวน 2 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา
2 ซม. คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช; 23 มิถุนายน 2542 ความยาว 7.4-11.6 ซม.
จำนวน 7 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน
2542

Systemus lateristriga (อิกอง) ความยาว 7.1-8.0 ซม. จำนวน 4 ตัว จับด้วยอวนล้อม คลองวัง
นายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542; ความยาว 9.5-10.5 ซม. จำนวน 2 ตัว
จับด้วยข่ายช่องตา 2 ซม. คลองวังนายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542; ความยาว 10.0
ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง
23 มิถุนายน 2542

Systomus orphoides (แก้มขำ) ความยาว 9.5 - 11.5 ซม. จำนวน 2 ตัว จับด้วยอวนล้อม บ้านวังหอม อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

Systomus partipentazona (ข้างลาย) ความยาว 2.0 - 5.0 ซม. จำนวน 4 ตัว จับด้วยอวนล้อม อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Family Belontiidae

Xenentodon cancila (กะทุงเหมือง) ความยาว 24.5 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยอวนล้อม อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Family Chandidae

Parambassis ranga (เพี้ย) ความยาว 3.0-6.0 ซม. จำนวน 256 ตัว จับด้วยอวนล้อม อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Family Nandidae

Nandus nebulosus (คุ่มซี) ความยาว 5.8-7.5 ซม. จำนวน 5 ตัว จับด้วยข่าย ช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Pristolepis fasciatus (หมอข้างเหยียบ) ความยาว 1.0-7.5 ซม. จำนวน 7 ตัว จับด้วยอวนล้อม อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Family Belontiidae

Trichogaster trichopterus (กระดี่หม้อ) ความยาว 8.2 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

Family Channidae

Chana striata (ช่อน) ความยาว 15.6 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยข่ายช่องตา 3 ซม. อ่างเก็บน้ำวังเลน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 23 มิถุนายน 2542

สัตว์น้ำจำพวกหอย

Family Ampullariidae

Pila ampullacea (หอยโข่ง) ความยาว 2.3 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยสวิง บ้านวังหอม อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542 ; ความยาว 2.2-3.5 ซม. จำนวน 5 ตัว อวนล้อม อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

Family Thiaridae

Brotia costula (หอยน้ำตา) ความยาว 3.0-4.0 ซม. จำนวน 7 ตัว บ้านวังหอม อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

Brotia insolita (หอยน้ำตาล) ความยาว 2.0 ซม. จำนวน 5 ตัว จับด้วยมือเปล่า คลองวัง
นายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

Brotia insolita (หอยน้ำตาลลาย) ความยาว 1.0-3.0 ซม. จำนวน 10 ตัว จับด้วยมือเปล่า
คลองวังพายพุด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

Tarebia granifera (หอยขี้นก) ความยาว 3.0 ซม. จำนวน 1 ตัว จับด้วยสวิง บ้านวังหอม
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

Family Viviparidae

Filopaludina martensi (หอยขม) ความยาว 1.5-2.0 ซม. จำนวน 2 ตัว อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

สัตว์จำพวกปู

Family Parathelphusidae

Siamthelphusa improvisa (ปูลำห้วย) ความยาว 1.0-2.0 ซม. จำนวน 7 ตัว คลองวังนายพุด
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542; ความยาว 3 ซม. จำนวน 1 ตัว บ้านวังหอม
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 23 มิถุนายน 2542

สัตว์น้ำจำพวกกุ้ง

Family Palaemonidae

Macrobrachium sp. (กุ้งฝอย) ความยาว 2.0-4.0 ซม. จำนวน 7 ตัว จับด้วยอวนล้อม อ่างเก็บ
น้ำห้วยน้ำใส อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 29 ตุลาคม 2542

รายละเอียดลักษณะของสัตว์น้ำเฉพาะชนิดที่แตกต่างจากการสำรวจในปี 2540 และปี 2541

Family Cyprinidae

1. ปลาจิ๋วใบไม้ *Danio regina*

ลักษณะ ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้างมาก ท้องแบนไม่เป็นสัน บริเวณกระดูกหน้าตา มีสันนูนคล้ายหนามหนึ่งอัน เส้นข้างตัวสมบูรณ์ มีหนวดที่ที่ปลายปากและที่ปลายขากรรไกรบนอย่างละคู่ ครีบหลังและครีบกันอยู่ทางส่วนท้ายของ ลำตัวจุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่หน้าแนวจุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบหางเป็นแฉก สีลำตัวน้ำตาลอ่อนปนเขียวมะกอก แดงสีเงินและน้ำเงินเป็นหยัก จำนวน 4-5 แถบเรียงสลับกันที่ข้างลำตัวจากหัวจรดโคนหาง

2. ปลาจาด *Poropuntins deauratus*

ลักษณะ ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้างเล็กน้อย มีขนาด 2 คู่ ที่ปลายขากรรไกรบนและที่ปลายปากบริเวณจงอยปากคุ่มของหางเป็นเม็ดๆ ทั้งด้านบนและด้านข้างของจงอยปาก ก้านครีบแข็งก้านสุดท้ายแข็งและขอบด้านหลัง เป็นฟันหยัก ก้านครีบท้องจำนวน 8 ก้าน ซึ่งกรองเหงือกบนกระดูกส่วนล่างของซี่เหงือกอันแรก จำนวน 11-14 อัน เส้นข้างตัวสมบูรณ์ทอดยาวตามแนวส่วนล่างของลำตัว เกือบตามแนวเส้นข้างตัว 27-30 เกือบ เกือบหน้าครีบหลัง 9-10 เกือบ ครีบหลังสั้นมีก้านครีบแขนง 8 ก้าน ครีบหางเป็นแฉก สี น้ำเงินตลอดตัว บริเวณหลังสีเขียวมะกอก ครีบหลัง ครีบกัน สีเหลืองจาง ครีบหางสีเหลืองจาง ขอบครีบมีแถบสีฟ้าพาดตามแนวครีบ ทั้งขอบบนและขอบล่าง แถบที่ขอบล่าง สีเข้มชัดกว่าแถบบน

3. ตะเพียนน้ำตก *Systemus binotatus*

ลักษณะ ลำตัวค่อนข้างป้อม แบนข้างเล็กน้อย หัวค่อนข้างแหลม มีหนวด 2 คู่ ที่ปลายปากและปลายขากรรไกรบน ครีบหลังสั้น ก้านครีบแข็งก้านสุดท้ายแข็งและเป็นฟันหยักทางด้านหลัง เส้นข้างตัวสมบูรณ์เกือบตามแนว เส้นข้างตัว 23-28 เกือบ เกือบหน้าครีบหลัง 8-9 เกือบ จำนวนเกล็ดรอบโคนหาง 12 เกือบ ครีบหางเป็นแฉก สี น้ำเงินปนเหลืองตลอดตัว บริเวณหลังสีน้ำตาลอ่อน แต่มีสีดำกลมที่ใต้ฐานครีบหลังส่วนต้นและโคนหางแห่งหนึ่งแฉก ที่บริเวณ โคนหางสีจางกว่า ครีบออกสีเหลืองจาง ครีบอื่นๆ สีชมพูจาง

4. ปลาอีทอง *Systemus lateristriga*

ลักษณะ ลำตัวป้อม แบนข้าง ปลายส่วนหัวมน มีหนวด 2 คู่ที่ปลายปากและปลายขากรรไกรบนแนวสันหลังหน้าครีบหลังโค้งนูน ครีบหลังสั้น ก้านครีบแข็งก้านสุดท้าย เป็นฟันหยักทางด้านหลัง เกือบตามแนวเส้นข้างตัว 23- 24 เกือบ เกือบหน้าครีบหลัง 8-9 เกือบ ครีบหางเป็นแฉก สี พื้นลำตัวสีเหลืองสว่างหัวสีเหลืองเข้มเป็นสีส้มแถบสีดำขนาดใหญ่ 2 แถบขวางลำตัว บริเวณหน้าครีบหลัง และใต้ครีบ

เปลือกสีดำ

8a, 8b. หอย *Brotia costula*

ลักษณะ เปลือกหนาแข็ง ยอดเรียบเป็นรูปเจดีย์สั้น ร่องระหว่างปล้องของส่วนยอดไม่ชัดเจน ส่วนยอดยาวเป็น 64.2% ของความยาวทั้งตัว ช่องเปิดเปลือกรูปไข่ยาวเป็น 37.5% ของความยาวทั้งตัว ผิวด้านนอกและภายในช่องเปิดเปลือกเรียบ แผ่นปิดช่องเปิดเปลือกรูปไข่ค่อนข้างกลม สีผิวเปลือกนอกน้ำตาลเข้มหรือดำ ภายในช่องเปิดเปลือกสีขาว แผ่นปิดช่องเปิดเปลือก สีดำ

8a. ลักษณะที่พบ

8b. หลังจากกระเพาะส่วนที่เฝื่อนออก

9. หอยขี้นก *Tarebia granifera*

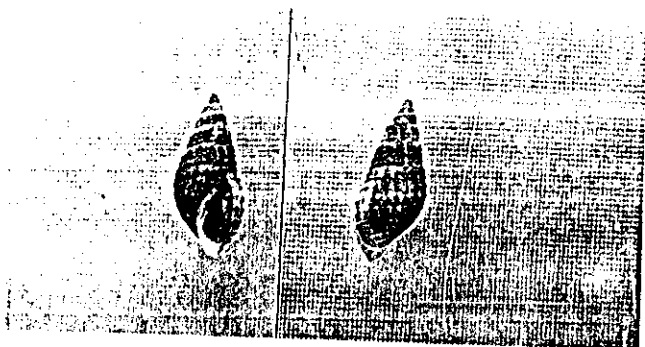
ลักษณะ เปลือกหนาแข็ง ยอดคล้ายรูปเจดีย์ยาว ส่วนยอดสั้นเป็น 52.4% ของความยาวทั้งตัว ช่องเปิดเปลือกรูปหยดน้ำค่อนข้างรี ความยาวช่องเปิดเปลือก 47.5% ของความยาวทั้งตัว ร่องระหว่างปล้องของส่วนยอดชัดเจน แนวสันบนเปลือกมีลักษณะเป็นปุ่มนูนยอดมน เรียงตัวตามแนวขวางและแนวตั้งหัวทั้งเปลือก ขอบของช่องเปิดเปลือกเรียบไม่มีสันนูน สีเขียวมะกอกตลอดตัว แถบสีน้ำตาลเข้มพาดขวางจำนวนปล้องละ 2 แถบ ภายใน

ช่องเปิดเปลือกสีขาว แผ่นปิดช่องเปิดเปลือก สีน้ำตาลเข้มหรือดำ

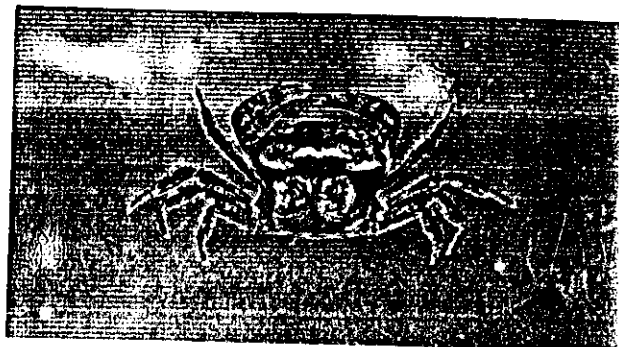
Family Potamidac

10. ปูล้ำห้วย *Siamthelphusa improvisa*

ลักษณะ กระจดรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ส่วนหน้ากว้างกว่าส่วนท้าย ขอบด้านหน้าของกระจด มีหนามแหลมด้านละ 4 อัน ขอบหน้าของกระจด มีหนาม ร่องตามแนวเฉียงที่ขอบด้านข้างส่วนท้ายของกระจด จำนวน 5 ร่อง ส่วนบนของปล้องที่ 4 และ 5 ของระยางค์ที่เป็นก้ามหนีบ มีหนามแหลมปล้องละ 1 อัน สีน้ำตาลอ่อนตลอดตัว ขณะมีชีวิต สีน้ำตาลแดงเมื่อเก็บรักษาในแอลกอฮอล์

9. หอยจิ้งก *Tarebia granifera*

10. ปูลำห้วย *Siamthelphusa improvisa*